

not with the status of «Major Non-NATO ally», it would be a dramatic change in the U.S. policy. And, to obtain military assistance such as weapons, etc., Ukraine would not necessarily need MNNA status. Rather, there would have to be a strong political will of the current Administration to do so in defiance of a strong Russian reaction. The possible necessity to get this status might be explained by the need to institutionalize the support of the US. But this is not the right way to manage this issue. For better results and outcomes for Ukraine and the U.S., there must be a separate agreement between the two countries—for example a Treaty of mutual cooperation, because the MNNA does not provide the required and expected level of support. Rather, MNNA is a very symbolic move that has nothing to do with the security assurances Ukraine is looking for.

That is the issue the U.S. – under the Obama Administration – wrestled with and did not resolve. And there has been no promise made by the new Administration about arms sales to Ukraine.

In the decree enacted by the Parliament of Ukraine, there is also a mention about a Treaty of Mutual cooperation between the U.S. and Ukraine. This kind of document would be able to fulfill Ukrainian expectations about security assurances – in other words – the U.S. commitment to defend Ukraine. But, let be more realistic in comparing the risks and benefits for the U.S. in case this deal would be considered. It does not mean that Ukraine has to stop the steps towards gaining such an agreement, but for now what can be done [no comma] is to maintain the current level of the US policy towards strengthening the defense capability of Ukraine through training, non-lethal assistance, and the increase of the US presence in the central-eastern Europe.

But the new Administration may re-examine the existent U.S. system of formal unions and its strategies towards different regions. Ukraine is a key country in Europe, being part of the Central-Eastern and Black Sea regions, as well as being part of the post-Soviet space. The Minsk Agreement is not working very well so far to secure peace and independence for Ukraine. How it is to be improved is not clear. And whether the U.S. joining the Minsk process would help is not clear either, especially given the tenuous relations between the U.S. and Russia now.

References

1. About USFJ. U.S. Forces, Japan, The Cornerstone of the Pacific [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usfj.mil/About-USFJ/>
2. Bahrain Becomes a «Major Non-NATO Ally» – 2001-10-26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.voanews.com/a/a-13-a-2001-10-26-13-bahrain-67542952/387338.html>
3. Bush declares Thailand a major non-NATO ally [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chinapost.com.tw/news/2003/10/20/42347/Bush-declares.htm>
4. Disputed islands covered by US-Japan security treaty: Obama [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.straitstimes.com/asia/east-asia/disputed-islands-covered-by-us-japan-security-treaty-obama>
5. Major Non-NATO Ally (MNNA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/dod/mnna.htm>
6. Philippines to Become Major non-NATO Ally, Bush Says [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=28968>
7. Remarks at Ceremony Awarding Major Non-NATO Ally Status to Kuwait [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://2001-2009.state.gov/s/d/former/armitage/remarks/31045.htm>

8. The United States Forces Korea, Full text of 47th ROK-U.S. Joint Communique [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usfk.mil/Media/News/Article/626859/full-text-of-47th-rok-us-joint-communicue>

9. The United States Security Partnership with Taiwan [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Paper-7v3.pdf>

10. Tunisia's «Non-NATO Ally» Status Confirmed By US [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.defensenews.com/story/defense/2015/07/11/tunisia-nato-us/30020909/>

11. U.S. Code [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/10/2349>

12. US Declares Jordan a Major Non-NATO Ally [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hurriyetdailynews.com/us-declares-jordan-a-major-non-nato-ally.aspx?pageID=438&n=us-declares-jordan-a-major-non-nato-ally-1996-11-16>

13. U.S. Department of State, Joint Statement of the Security Consultative Committee: A Stronger Alliance for a Dynamic Security Environment The New Guidelines for U.S.-Japan Defense Cooperation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.state.gov/r/pa/prss/2015/04/241125.htm>

14. White House declares Afghanistan a «major non-NATO ally» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://thehill.com/policy/defense/236533-white-house-officially-names-afghanistan-major-non-nato-ally->

15. Постанова Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до Конгресу Сполучених Штатів Америки щодо безпекових гарантій» // Postanova Verhovnoi' Rady Ukrainy «Pro Zvernennja Verhovnoi' Rady Ukrainy do Kongresu Spoluchenyh Shtativ Ameriky shhodo bezpekovyh garantij» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1970-viii>

Манчуленко О. Г., аспірантка кафедри міжнародних відносин, Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича (Україна, Чернівці), manchulenko.senju79@gmail.com

США–Україна: перспективи безпеки альянсу

Автор аналізує можливість співпраці України та США в сфері безпеки. Характеризуються можливі механізми, такі як отримання союзника поза НАТО та укладення двосторонньої безпекової угоди, на кшталт із Японією. Зацікавленість такою можливістю зумовлена зверненням Верховної ради України до Конгресу США із відповідною пропозицією. Ціллю автора є дослідження різниці між вищезазначеними можливостями та аналіз, що найкраще сприятиме національним інтересам України в контексті безпекових реалій.

Ключові слова: союзник поза НАТО, двостороння безпекова угода, декларація, закон, НАТО, Міністерство оборони.

* * *

УДК 32.01(477)–05+94(477)–05

Гоцуляк В. М.,

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії і політології,
Хмельницький національний університет
(Україна, Хмельницький), gotsylak@ukr.net

С. ПЕТЛЮРА – СИМВОЛ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Однією з найсуттєвіших ознак діяльності української еліти в ХХ ст. стало прагнення до самостійності й незалежності України. Як показала історія, незалежність глибоко позитивно впливає на розвиток національної політичної еліти. Саме перед нею і національно свідомими людьми стоїть завдання вирішення основних загальнонаціональних проблем та створення стабільної національної держави. Виходячи із специфіки сучасних українських реалій, можна стверджувати, що еліта була і залишається невід'ємною частиною українського суспільства, а її активність і вияв політичних позицій виступають умовою політичної й економічної незалежності держави. Симон Васильович Петлюра займає чільне місце як у плеяді видатних діячів української історії, так і в історії національно-визвольних змагань українського народу. Чимало зусиль він докладав, щоб згуртувати інтереси всіх українських верств населення для національного відродження.

Ключові слова: С. Петлюра, самоорганізація, контрверсійність, нація, соціальна солідарність, соціально-інтеграційні процеси, ідеологія, еліта, національна еліта, антиелітаризм, революція, інтелекція, особистість, національна ідея.

Симон Васильович Петлюра займає чільне місце як у плеяді видатних діячів української історії ХХ ст., так і в історії національно-визвольних змагань українського народу. Йому судилося жити і працювати в найкритичніший період Української революції, стати на чолі молоді української держави і пройти непростий шлях боротьби за свободу та незалежність українського народу. Вже перебуваючи в еміграції і підсумовуючи події Української революції 1917–1921 років, С. Петлюра писав: «Ми виступили на арену історії тоді, коли світ не знав, що таке Україна... Єдиною боротьбою, упертою й безкомпромісною, ми показали світові, що Україна і її народ живе і бореться за свої» [6, с. 41].

Метою дослідження є вплив та роль С. Петлюри в розвитку українського національно-визвольного руху 1917–1921 років. Дослідженнями розбудови української держави даного періоду займалися: Т. Гунчак, В. Іванис, Я. Йосипишин, Б. Андрусішин, М. Попович, Р. Сольчаник та ін.

Актуальність ідей, проголошуваних С. Петлюрою у час боротьби за українську справу обумовлюється тим, що вони (як і феномен особистості самого С. Петлюри) виконують своєрідну інтеграційну роль у процесі становлення національної самосвідомості, з одного боку, й самоорганізації політичної нації, з іншого.

На чолі передової національно свідомої частини українства С. Петлюра прагнув (і значною мірою це йому вдалося) перетворити народ з пасивної спільноти на активну, здатну до політичного утвердження, спроможну відстоювати національні інтереси й цінності. Таким чином, вирішувалось одвічно значуще й важливе для нації завдання – підняти етнічну спільноту до рівня політично свідомого національного існування. Така мета реалізовувалась на ґрунті всіх національних, патріотичних сил, відстоювання громадянських прав, пошуків способу вираження національних інтересів, а також основних ідеологічних установок, що визначають перспективу розвитку нації та держави.

Багато поколінь українських патріотів сприймають С. Петлюру як легенду і символ національно-державної ідеї. Сучасники називали його лицарем, тому що він був не лише виразником національно-державної ідеї, а й незламним борцем за її здійснення. Петлюра стояв на чолі боротьби тоді, коли вирішувалось, бути чи не бути незалежній Україні. У Західній Європі Головного Отамана називали «українським Гарібальді», підкреслюючи в ньому риси незламного борця за незалежність своєї країни. Ім'я С. Петлюри міцно вкарбувалося у свідомість багатьох поколінь українців, які прагнули волі і боролись за неї.

Феномен Петлюри як політика й лідера нації, що виявився під час революції й підсилювався в роки захоплення більшовиками України, став визначальним для українського руху опору.

Незважаючи на граничну контрверсійність спогадів і оцінок, можна констатувати, що Симон Петлюра постає як яскрава особистість, зрілий політик і державний провідник, який набагато випередив свій час. А його життя може бути взірцем служіння українській справі і Україні. Безперечним є факт, що С. Петлюра очолював визвольну боротьбу українського народу до- і в період Української національної революції. Це сталося не випадково. Як правило, у вирішальні

періоди національного життя роль видатної особистості стає особливо помітною і значною. В час української революції С. Петлюра постає лідером з чітко вираженою національною позицією, маючи за плечима значний досвід революційної діяльності. Він набував досвіду в Революційній Українській партії (РУП) та Українській соціал-демократичній партії (УСДРП), працював як журналіст і публіцист в українських виданнях Києва, Львова, Петербурга та Москви.

Все свідоме життя С. Петлюри було пов'язане із пресою – не стільки задля заробітку, як в ім'я своєї нації та духовності. І сьогодні актуально звучать слова С. Петлюри: «Український народ має право на те, щоб не зазіхали на його душу, – поверніть же нам наші газети, наші журнали, наше рідне слово! ... Ми віддали й віддаємо державі усе, що вимагають обставини і потреби бурі, яка знялася і не стихає: своїх синів, братів, своє життя, терпимо нестатки й жертви» [2, с. 12].

Щоб згуртувати інтереси всіх українських верств для національного відродження, чимало зусиль С. Петлюра докладав у своїх статтях. Всі його публікації були проникнуті принциповістю, духом боротьби, великого патріотизму, демократії та віри в українську державність.

Досвід, який отримав С. Петлюра, в першу чергу, як публіцист, дуже знадобився йому в майбутньому, збагатив його духовно, надав відповідного авторитету в українських політичних колах.

Розмірковуючи про майбутній устрій Російської держави, С. Петлюра твердить, що Україні необхідний такий державний устрій, така форма державного правління, які б дали можливість відстоювати свої економічні, культурні й національні інтереси, а також надавали більше законодавчих прав, ніж місцеве самоуправління. Саме такою формою, на думку С. Петлюри, може бути національна автономія України.

Феномен С. Петлюри формувався не в останню чергу завдяки тісному співробітництву і зв'язкам з масонськими ложами. Ідеали всесвітнього братства і високоморального життя накладали відчутний відбиток на стиль мислення і життя С. Петлюри. При цьому навіть тоді, коли С. Петлюра перебрався до Москви, він не втрачав зв'язок з українськими масонами. Водночас він увійшов і в середовище російського масонства.

Проте під впливом революційних подій восени 1917 р. стали розвалюватися масонські ложі. Їх занепад став наслідком загострення національного питання в Україні. Можливо, саме неповна реалізація своїх ідей в масонському русі України неабияк вплинула на подальший розвиток політичної кар'єри С. В. Петлюри.

В історії українського державотворення ім'я С. Петлюри асоціюється, передусім, з тими важливими для України подіями, які називають Українською революцією 1917–1921 років. Саме українська революція була основною справою його життя.

Ідея, якій служив Петлюра і на реалізацію якої були спрямовані всі його сили, підпорядковані всі його політичні програми це – ідея української національної державності. В цьому розумінні слова його можна назвати націоналістом, який не приймає різних проявів безликого інтернаціоналізму. Він над усе ставив інтереси свого народу і боровся за них. «Лише любов до власного народу є джерелом всесвітнього братерства.

Любов до власного народу вчить любити й інших», – пише він [4, с. 538].

Петлюра був глибоко переконаний у величч української державної ідеї, він відчував особливе покликання у її втіленні. Тому «ідея національності і патріотизму набуває у нього досить дивного напіврелігійного характеру» [3, с. 213].

3 березня 1917 року С. Петлюра бере активну участь у національно-визвольній революції, керівним органом якої стає Українська Центральна Рада. Петлюра одразу поринув у вир подій, що визначали майбутню долю України, і згодом став провідною фігурою тогочасного українського політикуму. Як відомо, 15 червня 1917 р. Центральна Рада створила виконавчий орган – Генеральний Секретаріат на чолі з В. Винниченком. А секретарем військових справ у ньому став С. Петлюра.

Реальні можливості мати власну державу постали перед Україною після того, як впав Тимчасовий уряд і УЦР проголосила в III Універсалі утворення Української Народної Республіки. С. Петлюра у зв'язку з цим заявив, що збирається і надалі стояти на охороні інтересів революційної військової демократії і закликає об'єднатися всіх для захисту й оборони української влади.

В умовах проголошеної українсько-більшовицької війни С. Петлюра проявляє себе як блискучий організатор. Він докладав всі зусилля, щоб дисциплінувати українське військо, зробити його здатним протистояти ворогові й тим самим зашкодити імперським планам Росії. Зокрема, ним було видано розпорядження про роззброєння у Києві всіх збільшовичених військових підрозділів та Червоної Гвардії. Основним своїм завданням він вважав створення єдиного Українського фронту шляхом повернення в Україну українізованих підрозділів з інших фронтів.

Конфлікт з В. Винниченком з низки принципових питань і відсутності у очільників уряду твердої й чіткої позиції щодо більшовицької Росії призвів до того, що С. Петлюра вийшов з уряду і в найвідповідальніший час української визвольної боротьби залишив посаду військового секретаря.

Після того як Петлюра перестав бути головним військовим керівником республіки, він створив і очолив Гайдамацький кіш Слобідської України – військову форму, що відіграла вирішальну роль у боротьбі з більшовиками у січні 1918 року. Його метою було очищення Слобідської України від російсько-більшовицької окупації і тим самим захистити Україну від загибелі.

Своєрідним переломом як в особистій історії С. В. Петлюри, так і в історії України в цілому, став початок українсько-більшовицької війни з її кривавим червоним терором. Цей перелом відбувся і в свідомості С. Петлюри, який остаточно зміцнився у своїх державницьких переконаннях і повністю позбувся ілюзій здобуття незалежності мирним шляхом.

Підписання 9 лютого 1918 року Берестейської угоди між УНР і країнами Четвертого союзу зробило можливим повернення Центральної Ради на початку березня 1918 року до Києва. Разом зі своїми гайдамаками вирушив до столиці й С. Петлюра. Проте через різного роду непорозуміння з керівництвом уряду і негативне ставлення до німецької окупаційної влади, він

відійшов від державних та військових справ. Натомість у цей час С. Петлюра бере активну участь у громадській праці.

Про значущість постаті С. Петлюри та його високий авторитет серед громадськості свідчить те, що у 1918 році на губернському земському з'їзді Київщини С. Петлюру обирають головою Всеукраїнської Спілки Земств. В цей час С. Петлюра веде активне і широке листування із земствами, різними установами і організаціями. Навколо нього гуртуються опозиційні до уряду П. Скоропадського елементи, люди з демократичними переконаннями і національною свідомістю. Таким чином, непересічність особистості С. Петлюри проявляється в різних ситуаціях і в різних напрямках громадської та політичної діяльності. Крім того, його характеризувала незалежність і самостійність у виборі своєї поведінки і політичних пріоритетів, що свідчить про силу характеру і духу С. Петлюри.

Свого найвищого злету С. Петлюра досяг після перемоги над гетьманом П. Скоропадським, наприкінці 1918 року. Слід зауважити, що популярність С. Петлюри була неоднозначно сприйнята його соратниками, зокрема, В. Винниченком.

Перемога над гетьманом і відновлення Української Народної Республіки стало новим етапом національно-визвольних змагань. Для українського народу цей час став найважчим за всю добу Української революції, він обернувся жорстокою боротьбою, виявом стійкості переконань, незламності й сили духу. Через місяць після вибуху цього всенародного повстання 14 грудня 1918 р. переможне військо С. Петлюри увійшло до столиці України, Києва.

Через кілька місяців Петлюра, не перестаючи бути Головним отаманом, стає й Головою Директорії, тобто головою української держави. Зоряним часом Симона Петлюри став період Директорії, але водночас – найбільш складним і трагічним у його житті. Ставши на чолі держави та українського війська, він до кінця залишався з народом і «не покинув поля бою» у саму страшну годину [1, с. 93].

На долю С. Петлюри випали всі біди, незгоди й обвинувачення: внутрішні суперечки і розпад Директорії, єврейські погроми, міжнародна ізоляція, вимушеність підписання Варшавської угоди, трагедія поразки. У 1919–1921 рр. вся військова влада концентрувалась у руках Петлюри. Він очолював військо і керував внутрішньою та зовнішньою українською політикою. Незважаючи на те, що становище Директорії було майже безнадійним, її військо було вимушене воювати на три fronti. Перед загрозою неминучої катастрофи С. Петлюра продовжував боротьбу за незалежність, не зрікаючись демократичних ідеалів. І в цій боротьбі, справді, в «огні і бурі революції», в перипетіях визвольної війни Симон Петлюра постає як справжній лідер української нації.

Про яскравість особистості С. Петлюри, про Петлюру як феномен в українській історії свідчить, передусім, його принциповість і відданість справі. У 1919 році, в трагічний для України час, коли діячі УНР відмовились від боротьби, емігрували, С. Петлюра звернувся до ЦК УСДРП з листом, в якому йшлося: «Виходячи з того, що сучасна ситуація, для України надзвичайно складна і тяжка, я вважаю, що в даний

момент всі творчі сили нашого краю повинні взяти участь у державній праці, не вважаю для себе можливим ухилитися од виконання своїх обов'язків, яко сина свого народу перед Батьківщиною і буду, доки це можливо, стояти і працювати при державній праці» [4, с. 251]. Він вважав, що загальнодержавні справи є важливішими, ніж вузькопартійні. Він усвідомлював свій обов'язок перед українською державою і виконував його навіть тоді, коли знав, що боротьба має мало шансів на успіх.

У буремні роки революції С. Петлюра постав як справжній лідер української нації. Підставою для подібного висновку можуть бути наступні причини. По-перше, С. Петлюра був людиною з народу, він добре розумів психологію людей, знав їх потреби та інтереси. У свою чергу, народні маси бачили в ньому свого обранця, захисника і оборонця.

По-друге, важливим фактором лідерства С. Петлюри були непересічні його особистісні й моральні якості. Його кипуча енергія, вміння орієнтуватися в найрізноманітніших державних справах, його відданість Україні і безперервна праця й боротьба на передових позиціях – стали визначальним чинником згуртування навколо С. Петлюри не лише національно-свідомих, але й простих людей.

По-третє, його життя і діяльність визначала віра в українську національну справу і в остаточну перемогу національно-державних прагнень, а також його віра в український народ.

По-четверте, про яскраві лідерські якості С. Петлюри свідчить та обставина, що він був душею, організатором і провідником українського війська. А це зумовлювало його величезну популярність не тільки серед вояків, але й серед широких народних мас.

Власне, саме першість у національно-визвольних подіях в Україні, його лідерська місія послужила головною причиною ненависті до нього і страху перед ним московської більшовицької влади і тоді, коли С. Петлюра перебував в Україні, і тоді, коли змушений був емігрувати.

С. Петлюра не перестав боротися і працювати для визволення України після того, як став жити на чужині. В еміграції він очолював Державний Центр української Народної Республіки, керував працею тепер уже екзильного, на протигагу нав'язаного Москвою радянського уряду. Він невтомно готував звільнення України від більшовицького режиму. Про це свідчать його власні слова: «...Під натиском переважаючих сил ворога та з огляду на несприятливу міжнародну ситуацію ми відійшли на другу лінію наших бойових позицій, де й провадимо підготовчу працю для досягнення чергової мети нашої боротьби». Або так: «Я не знаю, що в остаточному моменті справа самостійності України вирішуватись буде підрахунком організованих сил нашої нації, як політичних, так і військових. Коли це питання буде вирішуватись за мого життя і за мою участь, то я все робитиму, щоб до цього моменту українська армія мала десятки тисяч гармат і сотні тисяч рушниць» [5, с. 314].

С. Петлюра був популярною особою серед українців. Це було очевидним і за його життя, і після смерті. Слід зауважити, що після смерті С. Петлюри Україна вкрилася національною жалобою. Прикладом цього може бути те, що у Києві, в соборі святої Софії,

відбувалася панахида по Головному Отаманові, замульована зовні як панахида по Іванові Франкові. Цю панахиду влаштувала Спілка Української Молоді (СУМ).

С. Петлюра був дуже небезпечним для Москви й для московської імперської політики. Особливого резонансу ім'я і погляди Петлюри набували в 1920–х роках, коли ширилося національне відродження України. Саме тому радянська влада підслала убивцю, щоб знищити людину, яка стала символом боротьби за волю України.

Необхідно усвідомити надзвичайно важливе значення доби Петлюри й Української Народної Республіки для справи визволення України. Симон Петлюра не переміг, але значення його особистості й діяльності полягає в тому, що він розпочав відкриту боротьбу з часу двохсотлітньої неволі українського народу, без такої підготовки і таких умов, які мали європейські нації. Можливо, без Петлюри і без його доби УНР не було б в Україні в 20–х роках, навіть тієї держави, яка називалася УРСР, не було б і так званих петлюрівських «ухилів» в Комуністичній партії України. Боротьба Петлюри за Україну не залишилася безслідною і без наслідків.

Українські сили виступили на арену історії тоді, коли весь світ не знав, що таке Україна, ніхто не хотів визнавати її як самостійну державу, ніхто не вважав українців окремою нацією.

Таким чином, феномен Петлюри й «петлюрівщини» був породжений особливостями української історії ХХ ст. й специфікою національно-визвольної боротьби українського народу за свою незалежність. Саме обставини українського політичного життя сформували С. В. Петлюру як сильну, непересічну особистість, з яскраво вираженими лідерськими якостями. Його життя визначали віра в Україну, відданість національним ідеалам та українській справі. У різних життєвих обставинах С. Петлюра проявляв мужність і витримку, глибокий розум, рішучість і волю, високі особистісні й моральні характеристики.

Об'єктивний неупереджений погляд на С. В. Петлюру свідчить про те, що він був неординарною особистістю. В роки загального хаосу, соціальної та політичної нестабільності С. Петлюра проявив себе як прекрасний організатор, як людина, що ясно формулювала мету суспільних дій і могла консолідувати навколо себе маси. При цьому за будь-яких умов він демонстрував пріоритет державних справ перед вузькопартійними й особистими, що є досить показовим і для сучасних очільників української політики.

Отже, Симон Петлюра – це один з найпомітніших представників української історії боротьби за національну державу і самостійність. Об'єктивна оцінка його як особистості та політичного і військового діяча можлива лише за умови відходу від поширених й до сьогодні міфів і стереотипів, продуктованих великоімперською ідеологією та комуністичною пропагандою. Метою їх була дискредитація не лише самого С. Петлюри, а й ідеї української незалежності й української державності взагалі.

Контроверсійність, неоднозначність постаті С. Петлюри не суперечить переконанню, що він – визначний діяч української держави, політичний та військовий лідер, що очолював боротьбу українського народу за свою незалежність у період Української революції 1917–1921 років.

Державна й військова діяльність Симона Васильовича Петлюри, тим паче, з урахуванням грандіозних історичних подій, на фоні яких вона розгорталася, а також того, що він не просто очолював певний час українську державу, але справді стояв біля витоків українського національного руху на початку ХХ століття, перетворили його на символ, як сказали б нині – «культову постать» української історії. Таким він і залишається для значної частини нашого суспільства.

Наявність значної кількості наукових досліджень життя і діяльності С. Петлюри, посилена увага з боку науковців до різноманітної і різнопланової його активності свідчать про масштабність його впливу на перебіг і зміст політично-державних процесів, що відбувалися в 1917–1921 роках, а також значущість його спадщини в реалізації процесів державотворення в сучасній Україні.

Перед сучасним українським суспільством як одна з найнагальніших постає проблема, яку добре усвідомив і розумів у свій час С. Петлюра – потреба єднання, єднання національного і політичного. Єднання всіх патріотичних сил навколо найбільш значущої ідеї – ідеї України.

Список використаних джерел

1. Заповіт Симона Петлюри: [Факсимільне великодне звернення, 1926 р.] / Петлюра С. // Розбудова держави. – 1992. – №2. – 2–га ст. обкл.
2. Петлюра С. Душа нашого народу: Статті про Т. Г. Шевченка. – Х.: Око, 1991. – 19 с.
3. Петлюра С. Статті. – К.: Дніпро, 1993. – 341 с.
4. http://www.nbuv.gov.ua/fpu/Exhib/img/3746ukr_s3.JPGhttp://www.nbuv.gov.ua/fpu/Exhib/img/3746ukr.JPG Петлюра С. Московська воша: Оповідання дядька Семена про те, як московські воші їдять Україну та що з ними треба робити. – Париж: Націоналістичне вид-во в Європі: Б-ка ім. С. Петлюри, 1966. – 100 с.
5. Петлюра С. Заповіт // Визвольний шлях. – 1950. – №5. – С.22.
6. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті: Документи і матеріали / Упоряд. Т. Гунчак і Р. Сольчаник. – Мюнхен, 1983. – Т.1. – 510 с.; Т.2. – 426 с.; Т.3. – 381 с.

References

1. Zapovit Symona Petliury: [Faksimilne velykodnie zvernennia, 1926 r.] / Petliura S. // Rozbudova derzhavy. – 1992. – №2. – 2–ha st. obkl.
2. Petliura S. Dusha nashoho narodu: Statti pro T. H. Shevchenka. – Kh.: Oko, 1991. – 19 s.
3. Petliura S. Statti. – K.: Dnipro, 1993. – 341 s.
4. Petliura S. Moskovska voha: Opovidannia diadka Semena pro te, yak moskovski voshi yidiat Ukrainu ta shcho z nymy treba robyty. – Paryzh: Natsionalistychnye vyd-vo v Yevropi: B-ka im. S. Petliury, 1966. – 100 s.
5. Petliura S. Zapovit // Vyzvolnyi shliakh. – 1950. – №5. – S.22.
6. Ukrainska suspilno-politychna dumka v 20 stolitti: Dokumenty i materialy / Uporiad. T. Hunchak i R. Solchanyk. – Miunkhen, 1983. – T.1. – 510 s.; T.2. – 426 s.; T.3. – 381 s.

Goculyak V. M., Candidate of Political Sciences, Associate Professor, Associate Professor, Department of Philosophy and Political Science, Khmelnytsky National University (Ukraine, Khmelnytsky), gotsylak@ukr.net

Petliura is a symbol of national revival

One of the most striking features of the Ukrainian elite in the XX century was the desire for autonomy and independence of Ukraine. As history has shown, independence profoundly positive effect on the development of the national political elite. Just before her and nationally conscious people is to address major national challenges and create a stable nation state. Based on the specifics of modern Ukrainian realities, one could argue that the elite has been and remains an integral part of Ukrainian society, and its activity and expression of political positions are the prerequisite for political and economic independence. Symon Petliura prominently in a series of prominent figures of Ukrainian history and in the history of the national liberation struggle of the

Ukrainian people. He made many efforts to rally the interests of all Ukrainian strata people for national revival.

Keywords: S. Petliura, self, controversy, nation, social solidarity, social integration processes, ideology, elite, national elite antyelitaryzm, revolution, intellectuals, personality, national idea.

* * *

УДК 32.019.51

Смокова Г. І.,
аспірантка кафедри політології та державного управління, Донецький національний університет ім. Василя Стуса (Україна, Вінниця), annabella1717@gmail.com

ОСВІТА ЯК ПРОВІДНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

На початку 90-х років ХХ ст. в країнах Західної Європи відбулися значні зміни у суспільному світогляді і поведінці людей загалом. Така трансформація має аксіологічне походження та повинна розглядатися як більш глибокий й впливовий процес, основним механізмом функціонування якого виступає освіта у якості провідного механізму формування публічних цінностей. Низкою дослідників визначено, що саме інтелектуальний розвиток є визначним прогресу як в економічному сенсі, так й в суспільно-політичному. У свою чергу, розвинена інфраструктура дає поштовх для домінування постматеріалістичних цінностей, про що влучно писав відомий американський політолог Рональд Інгларт. Звідси постає логічне питання щодо вивчення процесу ціннісного зсуву – зміни уподобань та життєвих пріоритетів саме у представників молодшої генерації, бо вони швидше за всіх реагують на виклики сучасності. Таким чином, мета даної статті – з'ясування ролі та стану постматеріальних цінностей (зокрема цінності освіти) в системі цінностей українського суспільства та чинників, що впливають на їх формування.

Ключові слова: публічні цінності, соціалізація, інститут освіти, молодь, перехідні суспільства, демократизація.

Актуальність представленої теми дослідження полягає у тому, що у сучасних процесах формування публічних цінностей на перший план виходять такі постматеріальні категорії, як «інтелект» та «освіта», які є базисними складовими процесу соціалізації молоді у будь-якій країні. Наявність розвиненого аналітичного мислення та перевага духовних цінностей над матеріальними – це запорука сталого й всебічного соціального розвитку. Адже саме через критичне переосмислення дійсності починаються ті трансформації у суспільній свідомості, які призводять до повноцінного формування демократичного політичного режиму. Виходячи з цього, важливу та відповідальну роль у даному процесі виконують інститути, які формують у молодого покоління нове бачення життя шляхом продукування публічних цінностей. Саме тому, головною та впливовою структурою, що має на меті духовне виховання ми вбачаємо саме інститут освіти, який ефективно діє в країнах сталої демократії. Втім, у країнах перехідного стану його роль у процесах соціалізації недостатньо вивчена. Цьому аспекту й присвячено наше дослідження.

Суттєвий вплив інституту освіти на процеси соціалізації бере свій початок з епохи Нового часу. З цього приводу влучно висловився відомий англійський вчений Ф. Бекон, що знання – це сила змін та запорука розвитку. У цьому контексті італійський елітолог Р. Міхельс зазначив, що сучасна політика неможлива без участі в ній інтелектуалів, бо маючи високий рівень освіти та знань в галузі новітніх технологій, вони стають розробниками концепцій, сталого розвитку суспільства які згодом доповнюються послідовниками та перетворюються на міцну ідеологічну платформу,